

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันอาชญากรรมได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทั้งในด้านปริมาณและรูปแบบของการประกอบอาชญากรรม จากเดิมที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดรูปแบบธรรมดาหรือที่เรียกว่า “อาชญากรรมพื้นฐาน” (Street Crime) จนมีการพัฒนาเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะโครงสร้างเป็นองค์กรหรือเครือข่าย มีความสลับซับซ้อน มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการประกอบอาชญากรรม ทำให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดอาชญากรรมดังกล่าวเป็นคดีพิเศษ ที่เรียกว่าอาชญากรรมที่มีลักษณะเฉพาะทาง โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 ลักษณะ คือ การค้ามนุษย์ การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี การกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค การทุจริตและประพฤติมิชอบ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2559, หน้า 105) หรือถูกกำหนดให้เป็นคดีพิเศษที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ แต่สิ่งสำคัญที่ทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมไม่สามารถตัดวงจรของการประกอบอาชญากรรมให้ลดน้อยลงได้ เนื่องจากผู้กระทำความผิดได้เงินหรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดไม่สามารถแสดงถึงแหล่งที่มาของทรัพย์สินจึงจำเป็นต้องปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน โดยการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้ดูเหมือนว่าได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย อันจะช่วยปิดบังการกระทำความผิดของตนได้อีกด้วย (วิระพงษ์ บุญโญภาส, 2547, หน้า 4) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเรียกว่า การฟอกเงิน อันเป็นกระบวนการที่จะทำให้อาชญากรสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินมาเป็นทุนในการประกอบอาชญากรรมอื่นได้อย่างต่อเนื่องหรือนำไปใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรม จึงกล่าวได้ว่า การฟอกเงินเป็นอาชญากรรมร้ายแรงประเภทหนึ่ง (ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2537, หน้า 1) ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และระดับต่างประเทศ และระหว่างประเทศ (ไชยยศ เหมะรัชตะ, 2539, หน้า 2)

การฟอกเงินในเริ่มแรกนั้นพบมากในอาชญากรรมยาเสพติดอันเป็นสาเหตุแห่งปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ทำให้ในปี พ.ศ. 2531 องค์การสหประชาชาติได้มีการประชุม ณ กรุงเวียนนา และได้จัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 19 December 1988) หรืออนุสัญญาเวียนนา ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) (Vienna Convention 1988) ขึ้น อนุสัญญานี้ได้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งได้กำหนดมาตรการหนึ่งที่เป็นเงื่อนไขที่สำคัญสำหรับประเทศภาคีในการที่จะอนุวัติการกฎหมายภายในของประเทศตน ก็คือ มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สุรพล ไตรเวทย์, 2542, หน้า 26)

สำหรับอนุสัญญาเวียนนา ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านการลักลอบการค้ายาเสพติด โดยวางหลักการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ด้วยคือ

(1) กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา (Article 3 Offences and Sanctions 1. (b) (i))

(2) กำหนดให้ภาคีสมาชิกดำเนินการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งรวมถึงการริบทรัพย์สินตามคำร้องของภาคีสมาชิกอื่น ๆ ด้วย (Article 5 Confiscation)

สำหรับประเทศไทยได้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดซึ่งเป็นหน่วยงานหลักของประเทศไทยได้นำอนุสัญญาเวียนนา ค.ศ. 1988 มาพิจารณาและพบว่าข้อกำหนดอนุสัญญานี้ประเทศไทยได้มีการบัญญัติอยู่แล้วที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ยกเว้นการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา จึงได้ยกร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คือ การกำหนดความผิดอาญาที่เป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปบังคับใช้ ซึ่งขณะนั้นสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเห็นว่า จำเป็นที่จะต้องให้มีมาตรการพิเศษเพื่อดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบกับเหตุผลที่ประเทศไทยประสงค์จะเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 (พ.ศ.2531) (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988) ทำให้ในการยกร่างกฎหมายนี้ประเทศไทยได้นำหลักกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Law on Money Laundering) หรือที่เรียกว่า “กฎหมายต้นแบบ” (Model Law) และข้อเสนอแนะของ

คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force) มาเป็นแนวทางในการพิจารณา “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....” โดยความสำคัญของร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... อยู่ที่การกำหนดความผิดทางอาญาอันเป็นฐานความผิดที่จะนำไปสู่การใช้บังคับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเรียกว่า “ความผิดมูลฐาน” กับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะเป็นการนำมาตรการยึดหรืออายัดทรัพย์สินมาใช้เพื่อให้ทรัพย์สินนั้นตกแก่แผ่นดิน

ความผิดมูลฐาน หมายถึง ความผิดอาญาที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐานก่อให้เกิดหรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด หรือเป็นความผิดหลักที่จะนำเอากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปใช้บังคับ (สีหนาท ประยูรรัตน์, 2544, หน้า 71) แต่การพิจารณาว่าความผิดเรื่องใดจะเป็นความผิดมูลฐานนั้นขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งในขณะร่างกฎหมายนั้นได้มีการกำหนดแนวคิดว่า การกำหนดความผิดมูลฐานจะต้องประกอบไปด้วยแนวคิดทั้ง 4 ประการ ดังต่อไปนี้ (อรรถพ ลิขิตจิตถะ, 2542, หน้า 68)

- (1) ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม
- (2) ความผิดที่มีลักษณะของอาชญากรรมที่ทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง
- (3) ความผิดที่เป็นการกระทำลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม
- (4) ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ

แต่ในปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้มีความผิดมูลฐานทั้งหมด 29 ฐานด้วยกัน ซึ่งมีหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ไม่ได้มีหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันและไม่เป็นตามมาตรฐานสากลส่งผลต่อการปราบปรามการฟอกเงินที่ไม่มีมาตรการใดมาดำเนินการกับการฟอกเงินจากการกระทำความผิดอาญานั้นได้ ซึ่งเป้าหมายของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นมุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการฟอกเงินให้กลายเป็นทรัพย์สินที่ชอบด้วยกฎหมายและสามารถทรัพย์สินนั้นไปใช้ต่อไปได้ ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายเหล่านั้น แต่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมก็ได้ให้นำเอามาตรการยึดหรืออายัดชั่วคราวมาใช้ในกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมมีเหตุอันควรเชื่อว่า อาจจะมีการโอน จำหน่าย ยักย้ายทรัพย์สิน ซึ่งเป็นขั้นตอนก่อนที่พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นตกแก่แผ่นดิน และหากผู้ทำธุรกรรมหรือผู้มีส่วนได้เสียที่ได้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิดเห็นว่า ทรัพย์สินดังกล่าวมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดชั่วคราวนั้น โดยจะต้องเป็นผู้พิสูจน์ว่าทรัพย์สินดังกล่าวนั้นไม่ใช่

ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จากการที่การฟอกเงินเป็นปัญหาระดับระหว่างประเทศ ทำให้ได้มีการจัดทำกฎหมายระหว่างประเทศ ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน และกฎหมายต้นแบบขององค์การสหประชาชาติเพื่อเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานให้แต่ละประเทศนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับประเทศของตน ส่วนการกำหนดความผิดมูลฐานในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา เครือรัฐออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ มีการกำหนดความผิดมูลฐานเป็นไปตามตามอนุสัญญาและข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน ทำให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานไว้อย่างชัดเจน และสามารถตรวจจับการประกอบอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมานี้ ทำให้เห็นว่า การกำหนดความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินนั้น ไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและทำให้ไม่สามารถตรวจจับการประกอบอาชญากรรมได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อีกทั้ง การกำหนดความผิดอาญาเป็นความผิดมูลฐานก็ยังก้ำกึ่งไม่ครบถ้วนตามมาตรฐานสากล ดังนั้น ความสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ คือ การกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานเพื่อให้เกิดความให้เกิดความชัดเจน สามารถนำมาตราการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินมาใช้ในการตรวจจับการประกอบอาชญากรรมได้ แต่การนำมาตรการมาใช้ในการยึดหรืออายัดชั่วคราวจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลจนเกินสมควร จึงต้องมีการนำมาตรการมาผ่อนผันการยึดหรืออายัดเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว ที่กล่าวมานี้ปัจจุบันยังคงมีปัญหาที่ทำให้การกำหนดความผิดมูลฐานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ ดังนี้

1) การกำหนดความผิดมูลฐาน

ความผิดมูลฐานนั้น ไม่ได้มีการอธิบายความหมายของความผิดมูลฐานไว้ เพียงแต่วิธีการระบุกลุ่มความผิดทางอาญาที่เป็นฐานที่นำไปสู่การฟอกเงินไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี เป็นต้น และกฎหมายอื่น ๆ ที่ระบุให้ความผิดทางอาญาตามกฎหมายดังกล่าวให้เป็นมูลฐานก็ไม่ได้มีการกำหนดความหมายเช่นกัน ทำให้การกำหนดความผิดมูลฐานเป็นการกำหนดจากความผิดทางอาญาที่ระบุไว้ แต่เนื่องจากบางความผิดมูลฐานไม่ได้มีการระบุเป็นรายมาตราทำให้ไม่เกิดความชัดเจน ขึ้นอยู่กับผู้บังคับใช้กฎหมายที่จะพิจารณาว่า กฎหมายดังกล่าวมีบทบัญญัติมาตราใดที่จะเป็นความผิดมูลฐาน จนนำไปสู่ปัญหาการ

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มาจากข้อกำหนดความผิดมูลฐานที่ไม่สามารถตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมได้ และการกำหนดความบางความผิดมูลฐานที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน อีกทั้งเกิดความไม่ชัดเจนแก่ผู้บังคับใช้กฎหมายอีกด้วย

2) การตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม

เจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นคือ การตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมที่จะเป็นฐานที่นำไปสู่การฟอกเงิน ทำให้ความผิดมูลฐานนั้นมีความสำคัญอย่างมาก แต่การกำหนดความผิดมูลฐานในขั้นตอนการร่างกฎหมายนั้นไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เพียงแต่มีการนำแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานที่กำหนดว่า ความผิดมูลฐานต้องเป็นความผิดทางอาญาที่มีลักษณะครบทั้ง 4 ประการ กล่าวคือ ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์การอาชญากรรม ความผิดที่มีลักษณะของอาชญากรรมที่มีผลตอบแทนสูง ความผิดที่มีลักษณะยากแก่การปราบปราม ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ แต่ภายหลังความผิดมูลฐานต้องเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินทำให้ประเทศไทยมีการกำหนดความผิดทางอาญาเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยที่ไม่ได้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน

3) ลักษณะและผลกระทบของอาชญากรรมเฉพาะทาง

อาชญากรรมเฉพาะทางหรืออาชญากรรมที่มีลักษณะเฉพาะทาง หมายถึง อาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นองค์การหรือเครือข่าย มีความซับซ้อนเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ สร้างความเสียหายร้ายแรงเป็นที่สนใจของสังคมหรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ได้แก่ การค้ำมนุษย์ การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี การกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค การกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ เป็นต้น การกระทำความผิดที่กล่าวมานั้นเพื่อหลบเลี่ยงการถูกดำเนินคดีจึงมานำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มานั้นมาแปรสภาพให้เป็นทรัพย์สินที่ถูกกฎหมาย จึงอาจจะกล่าวว่า อาชญากรรมที่มีลักษณะเฉพาะทางนั้นเป็นฐานที่นำไปสู่การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ทำให้ถูกกำหนดไว้เป็น 1 ในยุทธศาสตร์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และถือเป็นอาชญากรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

4) ลักษณะและผลกระทบของอาชญากรรมร้ายแรง

การฟอกเงินนั้นถูกกำหนดให้เป็นอาชญากรรมร้ายแรง แต่อาชญากรรมร้ายแรงหรืออาชญากรรมที่มีลักษณะร้ายแรงนั้น ไม่ได้มีการกำหนดความหมายไว้ในกฎหมายใด แต่หากพิจารณาจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะ

องค์การ ค.ศ. 2000 ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยกำหนดว่า อาชญากรรมร้ายแรง หมายถึง เป็นการกระทำความผิดซึ่งสามารถลงโทษซึ่งมีอัตราขั้นสูงเป็นเวลาอย่างน้อยสี่ปี หรือโดยโทษที่หนักกว่านั้น และการกระทำนั้นได้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิดไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม แต่ในบางประเทศกำหนดความหมายของอาชญากรรมร้ายแรงแตกต่างกันไป เช่น ในสหรัฐอเมริกากำหนดอาชญากรรมร้ายแรง หมายความว่า ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ส่วนสาธารณรัฐสิงคโปร์กำหนดอาชญากรรมร้ายแรง หมายความว่า ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่สี่ปีขึ้นไป ซึ่งแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้นยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนที่จะนำมาพิจารณาว่า ความผิดทางอาญาใดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง

5) หลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ลักษณะของความผิดที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์กลางในการกำหนดความผิดทางอาญาที่เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น พิจารณาจากลักษณะของความผิดที่มาจากอาชญากรรมร้ายแรงและอาชญากรรมเฉพาะทาง โดยหลักเกณฑ์ที่กำหนดนี้จะเป็นเกณฑ์กลางที่ทำให้เกิดความชัดเจนในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่สามารถตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ได้เงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดเพื่อไม่ให้นำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้ต่อไปได้

6) มาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวนั้นเป็นมาตรการป้องกันการการโอน จำหน่าย ยักย้ายปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก่อนที่จะมีการยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งในบางกรณีทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราวก็ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด กฎหมายก็กำหนดเพียงให้คืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของทรัพย์สินไป พร้อมเยียวยากรณีทรัพย์สินนั้นเสื่อมราคา หรือในกรณีที่มีการขายทอดตลาดแล้วก็อาจจะได้รับค่าชดเชยที่มีมูลค่าน้อยกว่าทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดไป โดยที่มีได้มีบัญญัติมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดชั่วคราวจนกระทั่งศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกแก่แผ่นดินหรือคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของทรัพย์สินไป การยึดหรืออายัดชั่วคราวจึงทำให้เจ้าของทรัพย์สินต้องเสียโอกาสในการที่จะนำทรัพย์สินดังกล่าวออกใช้หรือในช่วงระยะเวลาที่มีการยึดหรืออายัด หรือเมื่อได้รับทรัพย์สินคืน อันเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลจนเกินสมควร

ที่กล่าวมานี้ชี้ให้เห็นถึงสภาพของปัญหาที่มีการกำหนดความผิดมูลฐานที่มาจากกรณีที่ไม่มีเกณฑ์กลางหรือหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ทำให้ส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่สามารถตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมได้ และการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวก็ไม่ได้มาตรการลดผลกระทบจาก

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำที่เป็นความผิดมูลฐาน การตรวจสอบรายงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้ว พบว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจจะมีการย้ายทรัพย์สินใด ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทรัพย์สินดังกล่าวก็อาจจะถูกคณะกรรมการธุรกรรมสั่งยึดหรืออายัด ทรัพย์สินชั่วคราวได้ และไม่มีมาตรการใดมาลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดชั่วคราวในขณะนั้น อันเป็นการกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของประชาชนจนเกินสมควร เพราะฉะนั้น เพื่อเป็นการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นประกอบกับเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การศึกษาและ วิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะหาคำตอบเพื่อนำไปสู่การจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อรองรับหลักเกณฑ์ ความผิดมูลฐานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อให้เป็นกฎหมายเฉพาะที่กำหนด หลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยพิจารณาจากการกำหนด หลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของกฎหมาย ระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ เพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานและมาตรการ ลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งการกำหนดเรื่องที่วิจัย คือ “กฎหมายต้นแบบ (Model Law) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลด ผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน”

1.2 ความสำคัญของปัญหา

จากความเป็นมาของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การวิจัยนี้จึงเห็นถึงความสำคัญที่จะแก้ไข ปัญหาด้วยการศึกษาและวิจัยเพื่อหาคำตอบที่จะนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ เพื่อรองรับ หลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินให้มีความชัดเจนและเป็นไปตาม เจตนารมณ์ของกฎหมายในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม ซึ่งการวิจัยได้ให้ความสำคัญต่อ การศึกษาและวิจัยในประเด็นดังต่อไปนี้เพื่อให้ได้คำตอบที่จะนำไปสู่การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่า ด้วยหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงิน ดังต่อไปนี้

1) แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐาน

ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการตัด วงจรการประกอบอาชญากรรมนั้น การวิจัยจึงได้ให้ความสำคัญต่อการนำเอาแนวคิด และทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องเพื่อมาใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย

- แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ประเทศต่าง ๆ ได้มีการบัญญัติกฎหมายที่ กำหนดให้ทรัพย์สินที่ได้รับมาโดยตรงจากการกระทำความผิดจะต้องถูกริบ โดยมีเจตนารมณ์ เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดได้สมปรารถนาในการครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินนั้น ๆ อันเป็นผล มาจากการกระทำความผิด แต่ในการรึบนั้นก็มีกฎหมายกำหนดให้รับได้แต่เพียงทรัพย์สินที่ได้รับ

มาโดยตรงจากการกระทำความผิดเท่านั้นเป็นเหตุให้บรรดาผู้กระทำความผิด ผู้ร่วมกระทำ ความผิดอาศัยช่องว่างของกฎหมายทำการแปรสภาพ (ฟอก) ทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ได้รับมาโดยตรง จากการกระทำความผิด เพื่อก่อให้เกิดทรัพย์สินที่มีใช้ได้รับมาโดยตรงจากการกระทำความผิด อันจะอยู่นอกเหนืออำนาจที่จะสั่งให้ริบได้ ทำให้จะต้องมีมาตรการที่นำเข้ามาใช้ในปราบปราม อาชญากรรมประเภทนี้ให้ได้ผล ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสามารถการลงโทษผู้ที่แปรสภาพ ทรัพย์สินที่ได้รับมาจากการประกอบอาชญากรรม และสามารถริบทรัพย์สินที่แปรสภาพไปแล้วได้

- แนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐาน

การฟอกเงินเป็นการแปรสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเพื่อเป็น การปกปิดซ่อนเร้นแหล่งที่มาของการกระทำความผิดหรือเป็นเงินทุนเพื่อพัฒนาการกระทำความผิด จนกลายเป็นองค์กรอาชญากรรมซึ่งมีลักษณะเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรม ทำให้ความผิด ทางอาญาที่ได้เงินหรือทรัพย์สินที่มีการฟอกเงินนั้นถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน อันเป็น แนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมเพื่อนำมาตรการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้ แต่ความศักดิ์สิทธิ์ของความผิดมูลฐานจะอยู่ที่ จำนวนฐานความผิดที่แต่ละประเทศได้มีการกำหนดให้เป็นความผิดฐานฟอกเงิน โดยในกฎหมาย ต้นแบบขององค์การสหประชาชาติหรือในข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการ การเงินได้แนะนำให้กำหนดความผิดมูลฐานจากอาชญากรรมร้ายแรงในขอบเขตที่กว้างที่สุด เพื่อที่ แต่ละประเทศจะกำหนดความผิดต่าง ๆ ลงในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศ ตน จึงเห็นว่า การที่กำหนดฐานความผิดในการฟอกเงินไว้จำนวนมาก นอกจากจะส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพในการฟอกเงินแล้ว ยังถือว่าเป็นการเพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องของ “ความผิดมูลฐาน” แต่เนื่องจากการกำหนดฐานความผิดของประเทศไทยในเริ่มแรกได้มีแนวคิดในการกำหนดความผิด มูลฐานจากลักษณะความผิดที่ต้องครบ 4 ประการ กล่าวคือ (1) ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการ ดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม (2) ความผิดที่ลักษณะของอาชญากรรมมี ผลตอบแทนในวงเงินสูง (3) ความผิดที่มีลักษณะยากแก่การปราบปราม (4) ความผิดที่มีลักษณะ เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ (กมลศักดิ์ หมั่นภักดี, 2552, หน้า 20)

- แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามหลักนิติรัฐ

แนวคิดในการให้ความรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกี่ยวกับ ทรัพย์สินตามหลักนิติรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สิทธิเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ เช่น สิทธิเสรีภาพในการ ประกอบอาชีพ สิทธิเสรีภาพในการมีและใช้ทรัพย์สิน และสิทธิเสรีภาพในการทำสัญญา โดย หลักการดังกล่าวกำหนดให้ประชาชน รัฐ หรือองค์กรของรัฐอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันทั้งสิ้น โดย รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการที่มีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนใน

ทรัพย์สินได้ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้ ไม่สามารถใช้วิธีอื่นนอกไปจากที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากกฎหมายเป็นที่มาของอำนาจและข้อจำกัดของฝ่ายปกครองเพื่อประกันสิทธิและเสรีภาพประชาชนและต้องทำภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2561, หน้า 61)

- แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล

แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมีที่มาจากแนวคิดในเรื่องสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Right) โดยธรรมชาติของมนุษย์จะต้องได้รับการเคารพจากบุคคลอื่นและต้องได้รับการคุ้มครองของรัฐ (วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์, 2551, หน้า 122) การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลทำได้โดยกฎหมายเท่านั้น และมีได้เฉพาะกรณีที่ทำเป็นอย่างยิ่งตามกฎหมายธรรมชาติและจะไม่ลงโทษแบบกดขี่ การปฏิบัติใดๆ จะต้องให้ความคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาด้วย แม้ในบางครั้งอำนาจของเจ้าพนักงานจะต้องถูกจำกัดก็ตาม โดยเห็นว่ากรรมสิทธิในทรัพย์สินเป็นสิทธิธรรมชาติของมนุษย์ ทำนองเดียวกับสิทธิเสรีภาพอื่นๆ จึงเกิดหลักในการประกันสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลว่า ย่อมได้รับการคุ้มครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิทธิในความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่ถือว่ามี ความศักดิ์สิทธิ์และได้รับการคุ้มครอง รัฐหรือเอกชนจะละเมิดไม่ได้ เจ้าของกรรมสิทธิจึงมีอำนาจที่จะใช้สอยทรัพย์สินนั้นหรืออาจจะสละทิ้งไปเสียตามอำเภอใจไม่อาจจะก้าวท้าวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความคุ้มครองทรัพย์สินของเอกชนนี้ ถือว่าเป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่งของรัฐอีกด้วย ซึ่งภายหลังหลักการดังกล่าวได้มีการวิวัฒนาการจนเป็นที่ยอมรับแพร่หลายจนกระทั่งเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 ที่ประชุมสหประชาชาติมีการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ขึ้น ซึ่งได้มีการกล่าวถึงสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลไว้ในข้อ 17 (กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2559, หน้า 25) ว่า

- (1) บุคคลมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยลำพังตนเองเช่นเดียวกัน โดยร่วมกับผู้อื่น
- (2) บุคคลใดๆ จะต้องถูกริบทรัพย์สินโดยผลการไม่ได้

แม้สหประชาชาติจะกำหนดแนวมาตรการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ แต่หลักการดังกล่าวก็สามารถยกเว้นได้ หากรัฐเห็นว่าการกระทำที่จะเข้าไปล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าว นั้น เป็นการกระทำไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และมีกฎหมายที่อนุญาตให้สามารถกระทำได้ก็สามารถเข้าไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และมีกฎหมายที่อนุญาตให้สามารถกระทำได้ก็สามารถเข้าไปรบกวนสิทธิดังกล่าวได้ ซึ่งหลักการดังกล่าวอนุญาตให้รัฐเข้าไปล่วงละเมิดถึงสิทธิดังกล่าวได้เมื่อมีเหตุที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของสาธารณะ การที่รัฐจะเข้าไปล่วงละเมิดถึงสิทธิดังกล่าว นั้นรัฐจะมอบให้ “เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รักษากฎหมาย” (Law Enforcement Officials) เป็นผู้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวกับบุคคลที่จะถูกละเมิดสิทธิดังกล่าว เพื่อเป็นการที่จะให้พนักงานของรัฐใช้อำนาจได้ถูกต้องและสอดคล้องกับการคุ้มครอง

สิทธิและเสรีภาพตามหลักสากล หรืออาจกล่าวได้ว่าการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานของรัฐในการที่จะเข้าไปล่วงละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพนั้น ต้องถูกควบคุมมิให้เป็นการใช้อำนาจที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป

- ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย

ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีอยู่ 2 ทฤษฎีด้วยกัน คือ ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม และทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2559. http://csd.go.th/Dimensions_csd/Chapter%2003.pdf) ในทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) เป็นทฤษฎีที่เน้นทางด้านประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งที่จะควบคุมระงับและปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก คดีอาญาทั้งหลายทั้งปวงที่เข้ามาสู่ระบบงานยุติธรรมทางอาญาตามทฤษฎีนี้จะต้องดำเนินไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ๆ ที่กำหนดไว้ โดยมีกระบวนการคัดกรอง (Screening) ในแต่ละขั้นตอน โดยเริ่มจากการสืบสวน จับกุม สอบสวนผู้กระทำความผิดเตรียมคดีเพื่อฟ้องศาล พิจารณาพิพากษา ลงโทษหรือปล่อยตัวจำเลย ซึ่งทฤษฎีนี้จะมุ่งเน้นให้ผู้ที่กระทำความผิดจะมีโอกาสหลุดพ้นจากการที่จะถูกศาลพิพากษาลงโทษได้น้อยที่สุด ส่วนทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process) นั้นมีค่านิยมในเรื่องความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ การดำเนินคดีตามความคิดในเรื่องความเป็นธรรม จะมีอุปสรรคขัดขวางมิให้ผู้ต้องหาถูกส่งผ่านไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมอย่างสะดวก ทั้งนี้มิได้หมายความว่า อุดมการณ์ของทฤษฎีนี้จะแตกต่างจากทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม แต่ทว่าทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม ยึดถือหลักกฎหมายหรือหลักนิติธรรมมากกว่าความคิดในเรื่องการควบคุมอาชญากรรม และไม่เชื่อว่าความคิดในการควบคุมอาชญากรรมจะมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการค้นหาข้อเท็จจริงซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการหรือฝ่ายปกครองจะเชื่อถือได้เพียงใดเพราะวิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการเป็นการดำเนินงานในที่รโหฐาน ซึ่งอาจจะใช้วิธีการล่อลวง ชูเชิญ หรือการสร้างพยานหลักฐานขึ้นใหม่ได้ (ประธาน วัฒนวาณิชย์, 2520, หน้า 152-153) ดังนั้น การตัดวงจรของการประกอบอาชญากรรมที่ได้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิดจึงจะต้องมีทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมและทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมควบคู่กันไป เพื่อให้สามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหายและผู้ต้องหา

- ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา

ทฤษฎีการลงโทษทางอาญาที่มุ่งข่มขู่ยับยั้งและตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดอันเป็นการลดจำนวนอาชญากรรม ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจำเป็นต้องมีการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งและตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำความผิด โดยสามารถแยกออกได้เป็น

ทฤษฎีทดแทน (Retributive Theory) เป็นการลงโทษที่ชอบธรรมตามหลักของทฤษฎีทดแทนนี้ จะต้องประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการ คือ การลงโทษต้องเป็นการทดแทนความเสียหาย (vindication) การลงโทษต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับความผิด จากเงื่อนไขทั้ง 3 ประการ จะเห็นได้ว่า “โทษที่ผู้กระทำได้รับจะต้องได้สัดส่วนพอดีทั้งสภาพพอดีทั้งสภาพและความหนักเบาของความผิดของเขา” สภาพและความหนักเบาของความผิดนี้พิจารณาได้จาก “ความร้ายแรงทางศีลธรรมของความผิดแต่ละฐานและพิจารณาจากความน่าตำหนิจากพฤติการณ์ของการกระทำผิดในแต่ละเรื่อง” นอกจากนี้ยังรวมถึงความร้ายแรงที่ผู้กระทำก่อให้เกิดขึ้นอันเกิดจากการกระทำโดยเจตนา ประมาท และในบางกรณีด้วย ดังนั้น หลักการพิจารณาในเรื่องสัดส่วนของโทษจะต้องพิจารณาถึงสภาพและความหนักเบาของความผิดซึ่งประกอบด้วยความร้ายแรงของความเสียหายในทางการกระทำและผลต่อสังคมอันเกิดจากการกระทำนั้น (ณรงค์ ใจหาญ, 2543, หน้า 20-25) ส่วนทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theories) ถือว่าการลงโทษก่อให้เกิดผลดี คือ การทำให้อาชญากรรมลดลงและเชื่อว่าการลงโทษผู้กระทำผิดจะก่อให้เกิดผลดีอื่นจะทำให้ให้อาชญากรรมลดลงอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ประการนี้ คือ ประการแรก การลงโทษจะมีผลยับยั้ง (Deterrence) มิให้การกระทำผิดอาญาโดยผลเป็นการแก้ไข (Reformative Effect) และฟื้นฟู (Rehabilitative Effect) ผู้กระทำผิด โดยทำให้ผู้กระทำผิดเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมที่จะเชื่อฟังและไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และในประการสุดท้ายการลงโทษจะมีผลเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำผิด โดยการลงโทษจำคุกผู้กระทำผิดจึงไม่มีโอกาสก่ออาชญากรรมขึ้นอีกในสังคม (ณรงค์ ใจหาญ, 2543, หน้า 25-35)

- ทฤษฎีเกี่ยวกับการฟอกเงิน

นอกจากจะมีการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาแล้ว นักกฎหมายในสหรัฐอเมริกายังมีแนวคิดในเรื่องสมคบกระทำการฟอกเงิน โดยมีทฤษฎีเกี่ยวกับการฟอกเงินไว้ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory) และทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and abetting theory) (ปิยะพันธ์ สารากรบริรักษ์, 2543, หน้า 52) โดยทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory) นำแนวความคิดมาจากแนวคิดพินเคอร์ตัน (Pinkerton Rule) ที่มีความคิดว่าผู้ที่ร่วมสมคบกันกระทำความผิดนั้น สมาชิกในการสมคบกันต้องมีความรับผิดชอบเท่ากับเป็นตัวการร่วมกันในการกระทำความผิดของผู้ที่ร่วมสมคบกัน เนื่องจากอาชญากรได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นกลุ่มบุคคลหรือองค์กรอาชญากรรม กระทำความผิดร่วมกันหรือเพียงให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ยุยงส่งเสริม แต่ไม่ได้ร่วมก่ออาชญากรรมมาตั้งแต่ต้น แต่ได้ให้ความช่วยเหลือในการชักชวนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยการเปลี่ยนต้นกำเนิดหรือแหล่งที่มาของเงินเพื่อให้ยากแก่การติดตาม ซึ่งวิธีการดำเนินคดีกับผู้ร่วมสมคบกันแบบเดิมนั้น ไม่อาจใช้จัดการกับบุคคลเหล่านี้

ได้ จึงได้เกิดแนวคิดการนำทฤษฎีการสมคบกันนี้มาใช้ โดยแนวคิดนี้ยังคงยึดหลักพื้นฐานของกฎหมายอาญาเรื่องการกระทำความผิดของบุคคลที่ร่วมสมคบกัน ในหลักการเดิมว่าบุคคลที่ร่วมในการสมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงให้ความช่วยเหลือกันในการกระทำความผิดอาญาและมีการกระทำเพื่อนำไปสู่การบรรลุข้อตกลงผู้สมคบกันยอมก่อให้เกิดความรับผิดเช่นเดียวกับตัวการ (อารีย์พร วงศ์จันทร์, 2557, หน้า 12-13) ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ได้มีการนำหลักเกณฑ์การสมคบมาใช้ โดยบัญญัติอยู่ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้การสมคบกันตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินให้ถือว่ามีความผิดและต้องลงโทษถึงหนึ่งของความผิดสำเร็จ และถ้าต่อมาได้มีการกระทำความผิดตามที่สมคบกันก็ต้องรับโทษเต็มตามที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นตามมาตรา 9 วรรคสอง (วิชัย ตันติกุลานนท์, 2543, หน้า 72) ส่วนทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) นำมาใช้ประกอบกับการดำเนินคดีฐานฟอกเงิน เนื่องจากหากจำเลยผู้ได้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยเงินจำนวนดังกล่าวมาจากการค้ายาเสพติด การกระทำความผิดดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนองค์กรอาชญากรรมในการที่จะขยายอิทธิพลและช่วยแพร่ขยายองค์กรต่อไป ซึ่งกรณีนี้ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าจำเลยได้กระทำไปโดยเจตนาที่จะช่วยให้มีการจำหน่ายหรือครอบครองยาเสพติดต่อไป ซึ่งอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า จำเลยเป็นผู้สืบทอดอาชญากรรม จากทั้งสองทฤษฎีอาจกล่าวได้ว่าการฟอกเงินเป็นการสมคบกันประกอบอาชญากรรมอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการสมคบกันกระทำโดยใช้กระทำโดยใช้ทั้งความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้าช่วยเหลือสนับสนุนให้องค์กรอาชญากรรมยังคงอยู่คงอยู่ต่อไปเป็นวัฏจักร

- ทฤษฎีนิติเศรษฐศาสตร์

ทฤษฎีนิติเศรษฐศาสตร์เป็นทฤษฎีที่นำมาพิจารณาว่า ผลประโยชน์ที่บุคคลคาดว่าจะได้จากการกระทำความผิดนั้นสูงกว่าต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอันเป็นสาเหตุของการกระทำความผิดหรือไม่ โดยมีหลักในการวิเคราะห์การกระทำความผิด ก็คือ ทฤษฎีการก่ออาชญากรรมโดยเลือกอย่างมีเหตุผล (rational choice theory of crime) กล่าวคือ การที่บุคคลจะตัดสินใจกระทำความผิดก็ต่อเมื่อประโยชน์ที่เขาคาดคะเนจากการกระทำความผิดสูงกว่าต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (expected cost) การที่เราใช้ค่าคาดคะเน (expected value) ก็เนื่องจากการกระทำความผิดมีความไม่แน่นอนจากการดำเนินการสำเร็จ การถูกลงโทษ จึงต้องนำความน่าจะเป็นที่ประโยชน์และต้นทุนจะเกิดขึ้นมาพิจารณาด้วย โดยประโยชน์ที่คาดคะเนไว้ก็คือประโยชน์ที่บุคคลคาดว่าจะได้จากการกระทำความผิด เช่น ในการกระทำความผิดทางอาญาที่เป็นความผิดมูลฐานนั้น หากมีการนำเงินหรือทรัพย์สินไปแปรสภาพจนเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หากถูกดำเนินคดีเงินหรือทรัพย์สินก็ถูกยึดหรืออายัดทั้งหมด ไม่ว่าจะเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะแปรสภาพกันไปก็ทอดทิ้งตาม ทำให้ผู้กระทำ

ความผิดทราบว่า แม้กระทำความผิดสำเร็จ แต่หากภายหลังถูกดำเนินคดีทรัพย์สินนั้นก็ยังคงยึดหรืออายัดทั้งหมดคนนั่นเอง

- ทฤษฎีเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย

แนวคิดในการลงโทษเพื่อชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายนี้ มีผลมาจากแนวความคิดในเรื่องของ Victimology ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายหรือเหยื่อในคดีอาญาที่จะได้รับการคุ้มครองและเยียวยาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งแต่เดิมแนวคิดในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด เป็นเรื่องระหว่างรัฐกับผู้กระทำความผิดเท่านั้น ส่วนผู้เสียหายมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย หากจะเรียกร้องความเสียหายต้องไปดำเนินการในคดีแพ่งต่างหาก ทฤษฎีที่เป็นแนวคิดในการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายนี้ ทำให้การกำหนดโทษของศาลจะต้องคำนึงถึงความพอใจของผู้เสียหายที่ได้รับการชดเชยค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดแล้ว หากผู้เสียหายได้รับการชดเชย ผู้กระทำความผิดก็จะได้รับโทษน้อยลง หรือบางกรณีศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย หรือผู้เสียหายอาจได้รับค่าทดแทนความเสียหายจากการกระทำความผิดโดยรัฐ (นงนภา กรธีระภัทร์, 2562, หน้า 5 อ้างถึงใน Lucia Zedner, 2002, pp.419-421)

- หลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม มีความหมายว่า “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) หรือหลักการพื้นฐานแห่งกฎหมายที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยที่เทิดทูนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และยอมรับนับถือสิทธิแห่งมนุษยชนทุกแห่งทุกมุม รัฐต้องให้ความอารักขาคุ้มครองมนุษยชนให้พ้นจากลัทธิตหารราชย์ หากมีข้อพิพาทใด ๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะระหว่างรัฐกับเอกชน หรือระหว่างเอกชนกับเอกชน ศาลย่อมมีอำนาจอิสระในการตัดสินข้อพิพาทนั้นโดยเด็ดขาดและโดยยุติธรรม ตามกฎหมายของบ้านเมืองที่ถูกต้องและเป็นธรรม” (ชานินทร์ กรีชัยวิเชียร, 2555, หน้า 6) ทำให้มีบัญญัติหลักนิติธรรมไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 ว่า “บุคคลจะถูกลงโทษโดยไม่มีกฎหมายไม่ได้...” แม้ว่าความผิดอาญาส่วนใหญ่เป็นความผิดต่อรัฐที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง รัฐเป็นผู้เสียหายที่จะจัดการกับบุคคลที่กระทำผิดทางอาญา แต่การที่จะลงโทษบุคคลใดได้นั้นจะต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายในขณะที่กระทำความผิดหรืออาจกล่าวได้ว่า “ไม่มีกฎหมาย ไม่มีผิด” (เจริญ ภักดีธนากุล, 2555, หน้า 3)

- หลักสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพราะฉะนั้น ในการที่จะกำหนดความผิดมูลฐาน

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นจะต้องมีการนำหลักสิทธิมนุษยชนเข้าร่วมประกอบ การพิจารณาดำเนินการด้วยความเสมอภาคเสียมิได้ กฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน หรืออาจกล่าวได้ว่าสิทธิมนุษยชนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของกฎหมาย เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับการคุ้มครอง” มาตรา 25 “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิเสรีภาพที่จะทำกรนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิและเสรีภาพ เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ งามสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” จากบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้เห็นว่า หลักการสำคัญเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอันเป็นหลักประกันว่าสิทธิมนุษยชน ตลอดจนสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลจะได้รับการคุ้มครอง จึงเป็นที่ยอมรับกันว่า บุคคลจะต้องรับผิดชอบทางอาญา ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้การกระทำนั้นเป็นความผิด

- หลักประกันสิทธิและเสรีภาพ

หลักประกันที่จำเป็นสำหรับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งหลักดังกล่าวนี้สามารถแยกออกเป็นหลักการย่อยของกฎหมายอาญาได้อีก 3 ประการ คือ หลักกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง หลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมายอาญา หลักการตีความกฎหมายอาญาโดยเคร่งครัด ดังนั้น ในการที่รัฐสภาจะออกกฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับการปราบปรามการฟอกเงินก็จะต้องเป็นไปตามหลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมายอาญา และหลักการตีความโดยเคร่งครัด กล่าวคือ กฎหมายจะต้องถูกตราขึ้นก่อนจึงจะใช้บังคับแก่ประชาชนได้ กฎหมายที่รัฐสภาตราออกมาจะต้องชัดเจนแน่นอน ไม่คลุมเครือ การกำหนดโดยชัดแจ้ง ปราศจากความคลุมเครือเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ดุลพินิจตามใจชอบ ต้องประกาศให้ทราบล่วงหน้า ต้องไม่บังคับในสิ่งที่เป็นไปได้ และต้องตีความโดยเคร่งครัด (อุทัย อาทิวา, 2561, หน้า 4-5)

- หลักเกณฑ์ในกำหนดความผิดอาญา

ในการกำหนดความผิดอาญานั้นได้มีหลักเกณฑ์ว่าด้วยข้อจำกัดของกฎหมายอาญาหลายประการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายอาญา โดยมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญอยู่ 3 หลักเกณฑ์ด้วยกันคือ (1) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการกำหนดการกระทำหรือไม่กระทำใดเป็นความผิดอาญา เป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้การกระทำใดหรือไม่กระทำใดบ้างของคนใดในสังคมควรมีความผิดอาญานั้น ๆ (เกียรติจิกร วัจนะสวัสดิ์, 2546, หน้า 4-5) (2) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการใช้กฎหมายอาญาต้องมีข้อจำกัด เนื่องจากกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล การใช้กฎหมายอาญา

ต้องใช้อย่างจำกัด ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ (อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, 2556, หน้า 58) (3) หลักเกณฑ์ว่าด้วยประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากกฎหมายอาญามีบทบาทในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคมโดยจะควบคุมมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาพของสังคมนั้น ๆ และมีพฤติกรรมบางอย่างที่กฎหมายอาญาไม่สามารถควบคุมได้ การพยายามใช้กฎหมายอาญาเพื่อควบคุมพฤติกรรมเช่นว่านั้นจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดเลย (อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, 2556, หน้า 61) (4) หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย อันเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ที่กำหนดใช้ในการจัดร่างกฎหมาย หน่วยงานของรัฐ พึงกำหนดโทษทางอาญาในกฎหมายเฉพาะความผิดร้ายแรง

2) สภาพการณ์แห่งปัญหาและผลกระทบจากการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

หลักเกณฑ์กำหนดความผิดมูลฐานเป็นหลักเกณฑ์ที่นำมาพิจารณาความผิดอาญาที่เป็นความผิดมูลฐานอันเป็นมูลเหตุหรือที่มาของการกระทำความผิดทางอาญาใด ๆ ที่ได้เงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดอันเป็นมูลเหตุที่สำคัญที่นำไปสู่การนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้ แต่ในขณะที่ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ได้มีการนำความผิดที่มีรูปแบบและวิธีดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม ความผิดที่มีลักษณะของอาชญากรรมที่ทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง ความผิดที่เป็นการกระทำสลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจและสังคม มาเป็นแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐาน แต่ก็ยังไม่มีความชัดเจนว่ามาตราใดเป็นความผิดมูลฐาน มีเพียงแต่การกำหนดอย่างกว้าง ๆ ให้เป็นไปตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่บังคับใช้ ภายหลังจากกำหนดความผิดมูลฐานในก็ไม่ได้มีการนำแนวคิดทั้ง 4 ประการ มาเป็นตัวกำหนดความผิดมูลฐาน แต่ก็ก็เป็นเพียงการกำหนดความผิดมูลฐานเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินได้แจ้งเตือนไว้ การแก้ไขข้อบกพร่องนี้ได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายอื่น ๆ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการกำหนดความผิดมูลฐาน แต่เมื่อพิจารณาการกำหนดความผิดมูลฐานในต่างประเทศแล้วนั้นจะเห็นว่า การกำหนดความผิดมูลฐานควรจะต้องกำหนดให้ครอบคลุมอาชญากรรมร้ายแรงทั้งหมดโดยกำหนดจากอัตราโทษจำคุกขั้นสูงหรือกำหนดเป็นรายชื่อความผิดทางอาญาโดยระบุมาตราไว้ในกฎหมายที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้กว้างและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ส่วนมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เพื่อให้สามารถตรวจราชการประกอบอาชญากรรมให้ลดน้อยลงจึงได้มีการนำมาตรการยึดหรืออายัดชั่วคราวมาใช้เพื่อไม่ให้เกิดการโอน

จำหน่าย หรือยกย้ายทรัพย์สิน พร้อมทั้งกำหนดมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดชั่วคราวที่เป็นการเพิกถอนการยึดหรืออายัดชั่วคราว และมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย แต่ไม่ได้มีการกำหนดมาตรการลดผลกระทบที่เป็นการผ่อนผันการยึดหรืออายัดชั่วคราวไว้ จากการศึกษาและวิจัยจึงนำไปสู่การวิเคราะห์ แนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐาน และแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลที่จะนำมาพิจารณาเป็นหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพและลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว

3) หลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในระหว่างประเทศและต่างประเทศ

หลักเกณฑ์กำหนดความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินเป็นหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการพิจารณาประเภทของความผิดอาญาที่จะเป็นความผิดมูลฐาน หลักเกณฑ์นี้ได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ โดยจะมุ่งเน้นไปที่อาชญากรรมร้ายแรง เนื่องจากการฟอกเงินเป็นอาชญากรรมร้ายแรง การพิจารณาอาชญากรรมร้ายแรงในอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศจะมีการกำหนดจากอัตราโทษจำคุก เช่น กำหนดให้การกระทำความผิดซึ่งสามารถลงโทษได้โดยจำกัดอัตราโทษซึ่งมีอัตราโทษขั้นสูงเป็นเวลาอย่างน้อยสี่ปี หรือโทษที่หนักกว่านั้น หรือกำหนดให้การกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และถ้าอาชญากรรมร้ายแรงนั้นเป็นความผิดที่ได้เงินหรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิด ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม และลักษณะมีการกระทำความผิดที่มีความสลับซับซ้อนและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ก็จะเป็นความผิดมูลฐาน การกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานนี้จะมุ่งเน้นไปที่การปราบปรามการประกอบอาชญากรรมที่ได้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิด เพื่อไม่ให้อาชญากรสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดนำไปใช้ได้ ส่วนมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นก็ได้มีการกำหนดหลักการไว้ให้แต่ละประเทศมีมาตรการเยียวยาผู้สุจริตและเสียค่าตอบแทนหรือมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือเยียวยาทางกฎหมายเพื่อรักษาสิทธิของผู้นั้นที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของภาครัฐ

4) โครงสร้างองค์ประกอบของหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

หลักเกณฑ์กำหนดความผิดมูลฐานเป็นหลักเกณฑ์ที่นำมาพิจารณาประเภทของความผิดมูลฐานอันเป็นมูลเหตุที่มาของการกระทำความผิดทางอาญาใด ๆ ที่ได้เงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดอันเป็นมูลเหตุที่สำคัญที่นำไปสู่การนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้ โดยการกำหนดความผิดมูลฐาน มาตรการยึดหรืออายัด มาตรการลด

ผลกระทบจากการยึดหรืออายัดที่ถูกกำหนดในอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ไปลงนามและให้สัตยาบันไว้ ทำให้ประเทศไทยต้องนำมาตราการดังกล่าวมาอนุวัติการตามอนุสัญญา ระหว่างประเทศ คือ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบการค้ายาเสพติดให้โทษ และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) (Vienna Convention 1988) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) (UNTOC) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546) (UNCAC) อนุสัญญาของสภายุโรปว่าด้วยการฟอกเงิน การตรวจค้น และการริบสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2523) ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน กฎหมายต้นแบบการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย สำหรับระบบกฎหมายซีวิลลอว์ กฎหมายต้นแบบการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย มาตรการป้องกันและการได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิด รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกา เครือรัฐออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ที่จะนำมาเป็นแนวทาง สำหรับการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของประเทศไทย จากความสำคัญของการศึกษาและวิจัยนำไปสู่การวิเคราะห์การกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของกฎหมายระหว่างประเทศและต่างประเทศที่นำมาใช้กับประเทศไทยเพื่อให้หลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของประเทศไทยเป็นไปไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควร

5) การจัดทำกฎหมายต้นแบบในการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หมายถึง กฎหมายที่จัดทำเป็นต้นแบบเพื่อให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ใช้เป็นแนวทาง สำหรับการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หากภาครัฐเล็งเห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นในการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงิน โดยกฎหมายต้นแบบจัดทำขึ้นมาจากผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นคำตอบตามประเด็นศึกษาและวิจัยที่ได้กล่าวมานั้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

(1) เพื่อศึกษาและวิจัยแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ความเป็นมาและแนวทางกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานและการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการกระทำ ประเภทของความผิด ผลกระทบของอาชญากรรมร้ายแรง การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

(3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความหมาย วิธีการ การกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐาน มาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ในระดับระหว่างประเทศ และในระดับต่างประเทศที่เหมาะสมที่จะนำมาบังคับใช้ในการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานและมาตรการลดในประเทศไทย

(4) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างองค์ประกอบของหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

(5) เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1.1 ประเด็นปัญหาที่ศึกษา

(1) ปัญหาที่เกิดจากหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ

(2) ปัญหาในการกำหนดความผิดมูลฐานที่เกิดจากหลักเกณฑ์ที่ไม่ชัดเจน และไม่ไปในทิศทางเดียวกันในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(3) ปัญหาในการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกิดจากการตั้งของคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3.1.2 แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง

(1) แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(2) แนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐาน

(3) แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามหลักนิติรัฐ

- (4) แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล
- (5) ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย
- (6) ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา
- (7) ทฤษฎีเกี่ยวกับการฟอกเงิน
- (8) ทฤษฎีนิติเศรษฐศาสตร์
- (9) ทฤษฎีเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย
- (10) หลักนิติธรรม
- (11) หลักสิทธิมนุษยชน
- (12) หลักประกันสิทธิและเสรีภาพ

3.1.3 กฎหมายระหว่างประเทศ

- (1) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบการค้ายาเสพติดให้โทษและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988
- (2) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000
- (3) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003
- (4) อนุสัญญาของสภายุโรปว่าด้วยการฟอกเงิน การตรวจค้น และการริบสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด ค.ศ. 1990
- (5) ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน
- (6) กฎหมายต้นแบบการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายสำหรับระบบกฎหมายซีวิลลอว์
- (7) กฎหมายต้นแบบการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมาตรการป้องกันและการได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิด สำหรับระบบกฎหมายคอมมอนลอว์

3.1.4 กฎหมายต่างประเทศ

- (1) กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความทางอาญาและอาชญากรรมแห่งรัฐ (Federal Crimes and Criminal Procedure) สหรัฐอเมริกา ตามข้อ 18 แห่งประมวลกฎหมายสหรัฐ
- (2) รััฐบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน ค.ศ. 1986 (Money Laundering Control Act 1986 (MLCA)) สหรัฐอเมริกา
- (3) รััฐบัญญัติต่อต้านการก่อการร้าย ค.ศ. 2001 (USA Patriot Act 2001) สหรัฐอเมริกา

(4) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ค.ศ. 2006 แก้ไขเพิ่มเติม 2016 (Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act 2006 amendment 2016) เครือรัฐออสเตรเลีย

(5) พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ. 1995 (Crime Code Act 1995) เครือรัฐออสเตรเลีย

(6) พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ค.ศ.2009 (Anti-Money Laundering and Countering Financing of Terrorism Act 2009) ประเทศนิวซีแลนด์

(7) พระราชบัญญัติอาชญากรรม ค.ศ. 1961 (Crime Act 1961) ประเทศนิวซีแลนด์

(8) พระราชบัญญัติการปราบปรามการก่อการร้าย ค.ศ. 2002 (Terrorism Suppression Act 2002) ประเทศนิวซีแลนด์

(9) รัฐบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมร้ายแรง (การริบผลประโยชน์) (The Corruption, Drug Trafficking, and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act (CDSA)) สาธารณรัฐสิงคโปร์

3.1.5 กฎหมายไทย

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

(2) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

(3) ประมวลกฎหมายอาญา

(4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(5) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561

(6) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561

(7) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551

(8) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556

(9) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

(10) ประมวลรัษฎากร

- (11) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562
- (12) กฎกระทรวงกำหนดวิธีการค้ำสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ไปดูแลหรือใช้ประโยชน์ พ.ศ. 2543
- (13) กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
- (14) กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534
- (15) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกลักหรืออายัด พ.ศ. 2543
- (16) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. 2543
- (17) ระเบียบคณะกรรมการธุรกรรมว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559

3.2 ขอบเขตด้านประชากร

การกำหนดกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ เลขาธิการคณะกรรมการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่กองคดี 1 – 3 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักกฎหมายและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

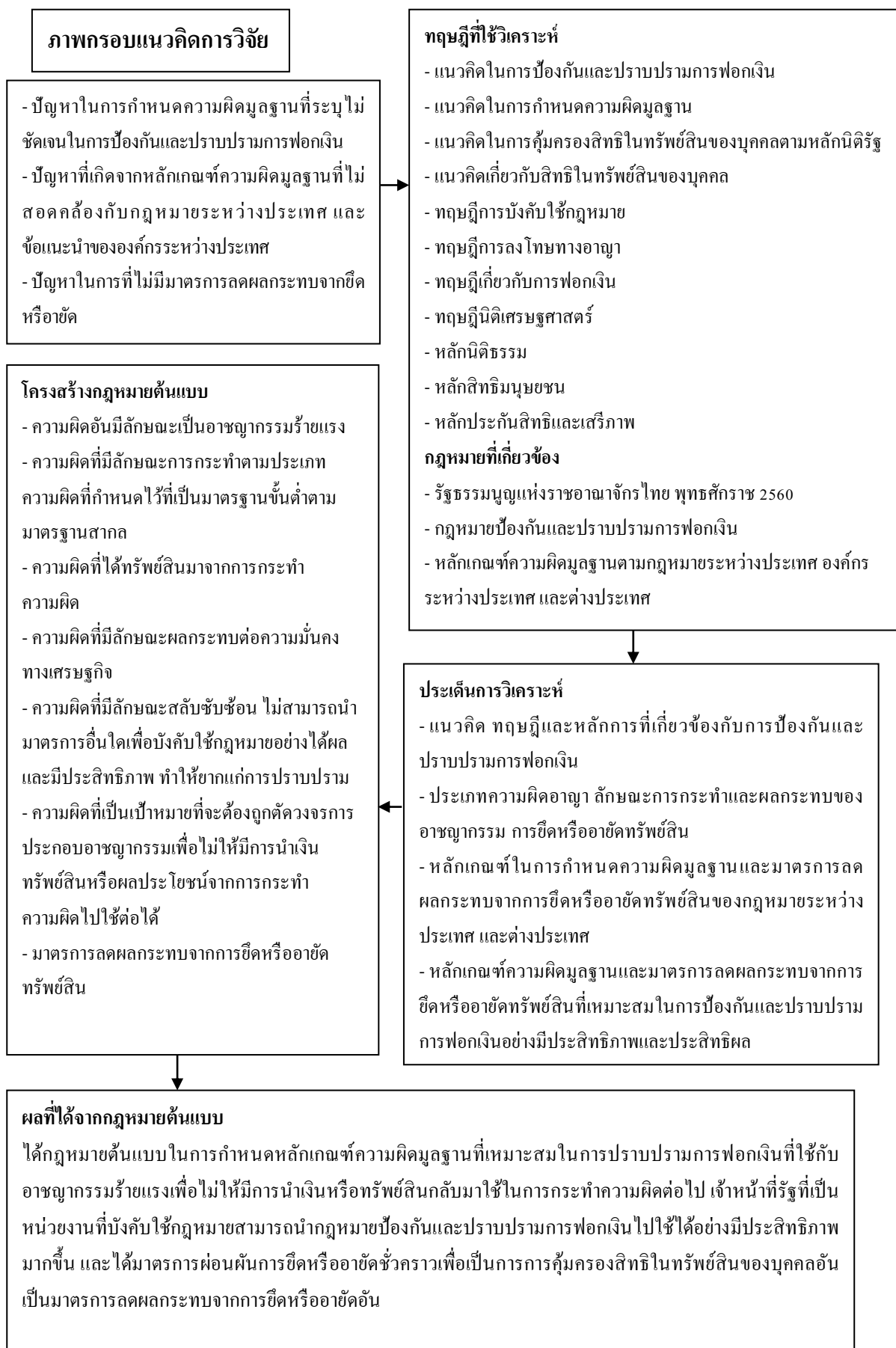
พื้นที่การเก็บรวบรวมข้อมูลคือ พื้นที่กรุงเทพมหานคร

4. กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย

4.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานที่ไม่ชัดเจนและไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศ และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินที่เป็น

องค์การระหว่างประเทศกำหนดไว้และการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีการยึดหรืออายัดชั่วคราว ไม่ได้มีมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัด ทำให้กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล จนเกินสมควร โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการวิเคราะห์ คือ แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐาน แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามหลักนิติรัฐ แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ทฤษฎีเกี่ยวกับการฟอกเงิน ทฤษฎีนิติเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย หลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน หลักประกันสิทธิและเสรีภาพ หลักเกณฑ์การกำหนดความผิดอาญา หลักเกณฑ์จัดทำร่างกฎหมาย เพื่อนำไปสู่ในการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงิน วิเคราะห์หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ วิเคราะห์มาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เพื่อให้ได้กรอบ โครงสร้างของกฎหมายที่มีเนื้อหาสมบูรณ์ในการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

4.2 สมมติฐานการวิจัย

การกำหนดความผิดมูลฐานที่มีหลักเกณฑ์ไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทำให้ไม่สามารถตั้งวงจรการประกอบอาชญากรรมให้ลดน้อยลง และในการตั้งวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ได้นำมาตรการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวมาใช้ก็ไม่ได้มีมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดชั่วคราวที่ให้แก่ผู้ทำธุรกรรมหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทำให้ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควร จึงจะต้องจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐาน ในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน โดยมีองค์ประกอบของโครงสร้างกฎหมายต้นแบบประกอบด้วย ความผิดอันมีลักษณะเป็นอาชญากรรมร้ายแรง ความผิดที่มีลักษณะการกระทำตามประเภทความผิดที่กำหนดไว้ที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำตามข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน ความผิดที่ได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิด ความผิดที่มีลักษณะที่อาจจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความผิดที่ไม่สามารถนำมาตราการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ ทำให้ยากแก่การปราบปราม ความผิดที่เป็นเป้าหมายที่จะต้องถูกตั้งวงจรการประกอบอาชญากรรมเพื่อไม่ให้มีการนำเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์จากการกระทำความผิดไปใช้ได้ และมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน”

5. คำถามการวิจัย

1) แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการนำอาชญากรรมร้ายแรงมาใช้กำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐาน ควรเป็นอย่างไร และการจัดการทรัพย์สินที่ได้จากการยึดหรืออายัดชั่วคราว ควรเป็นอย่างไร

2) แนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดเป็นอย่างไร

3) ประเภทและลักษณะการกระทำของอาชญากรรมร้ายแรง และอาชญากรรมเฉพาะทาง และผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานอย่างไร

4) ความหมาย ประเภท การกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐาน และมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดในระดับระหว่างประเทศ และในระดับต่างประเทศที่ได้นำมาใช้ในประเทศไทยควรอย่างไร

5) โครงสร้างของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ต้นแบบของกฎหมายในการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ที่เหมาะสมในการนำไปเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน และสามารถทบทวนความผิดมูลฐานที่มีกำหนดไว้ เพื่อให้ความผิดมูลฐานเป็นไปตามมาตรฐานสากล อันจะส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และต่อการจัดอันดับของประเทศที่มีความเสี่ยงในการฟอกเงินของประเทศไทย อันส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย และประเทศไทยมีความพร้อมในการประเมินประจำปีขององค์การระหว่างประเทศ และทำให้ได้มาตรการผ่อนผันการยึดหรืออายัดที่ลดผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า การกระทำความผิดทางอาญาใด ๆ ที่ได้ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด

“หลักเกณฑ์” หมายความว่า หลักที่กำหนดลักษณะการกระทำความผิดทางอาญาชัดเจน อันเป็นข้อพิจารณาการกระทำความผิดทางอาญาที่เป็นเหตุนำไปสู่การฟอกเงิน

“ปราบปราม” หมายความว่า การใช้มาตรการต่าง ๆ ระงับเหตุการณ์การกระทำความผิด การจับกุมควบคุมอาชญากรเพื่อป้องกันอาชญากรรมย้อนกลับมากระทำความผิดอีกและการลงโทษอาชญากรเพื่อทำให้เช็ดหลาบ และเป็นเครื่องเตือนใจแก่ผู้ที่คิดประกอบอาชญากรรม (กองบัญชาการตำรวจนครบาล)

“อาชญากรรมร้ายแรง” หมายความว่า การกระทำความผิดซึ่งสามารถลงโทษได้โดยจำกัดอิสรภาพซึ่งมีอัตราโทษขั้นสูงเป็นเวลาอย่างน้อยสี่ปี หรือโทษที่หนักกว่านั้น

“อาชญากรรมเฉพาะทาง” หมายความว่า อาชญากรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่กำหนดเป็นคดีพิเศษ โดยพิจารณาอาชญากรรมที่มีลักษณะเฉพาะทาง กล่าวคือ การค้ำมนุษย์ การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทาง

เทคโนโลยี การกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค การกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริต และประพฤติมิชอบ

“การฟอกเงิน” หมายความว่า การกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดอำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ดูเหมือนว่าทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้เงินสกปรกหรือเงินที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้ดูเหมือนเป็นเงินสะอาดเพื่อสามารถนำเงินที่ถูกฟอกไปใช้ในการกระทำความผิดอาญาต่อ ๆ ไป

“เงินสกปรก” หมายความว่า เงินที่ได้มาโดยวิธีผิดกฎหมาย ผู้กระทำความผิดจะไม่สามารถแสดงที่มาของเงินได้

“เงินสะอาด” หมายความว่า เงินที่ได้มาโดยวิธีที่ถูกต้องตามกฎหมาย

“ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด” หมายความว่า ทรัพย์สินใดที่เกิดจากหรือได้รับมาไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมจากการกระทำความผิด

“ทรัพย์สิน” หมายความว่า สินทรัพย์ทุกชนิด ไม่ว่ามีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง เคลื่อนย้ายได้หรือเคลื่อนย้ายไม่ได้ จับต้องได้หรือจับต้องไม่ได้ และเอกสารหรือตราสารทาง กฎหมายที่เป็นหลักฐานกรรมสิทธิ์หรือผลประโยชน์ในทางสินทรัพย์เช่นว่านั้น

“ความมั่นคงของรัฐ” หมายความว่า การพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันกษัตริย์ การป้องกันและการต่อต้านการก่อการร้ายและการก่อความไม่สงบในประเทศ การรักษาความมั่นคงและอธิปไตยตามแนวชายแดน (กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ : นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัย ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฉบับที่ 2)

“ยึด” หมายถึง การถือเอาไว้ซึ่งทรัพย์สินจากเจ้าของหรือผู้มีสิทธิครอบครอง ซึ่งทรัพย์สินที่ประสงค์จะยึดมาอยู่ในความครอบครองหรืออยู่ในความดูแลของผู้ยึด

“อายัด” หมายถึง คำสั่ง ห้ามจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของผู้ถูกอายัด

“ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ” หมายความว่า ความเข้มแข็งของระบบการค้า ความอยู่ดีกินดีของคนในชาติ และความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม สามารถดำรงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ความผูกพันของคนในสังคมและความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคม (เจษฎา มีบุญถือ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ)

“กฎหมายต้นแบบ” (Model Law) หมายความว่า กฎหมายรองรับหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่จัดทำขึ้นจากผลการวิจัย